

El coronavirus revifa el fantasma del rescat econòmic

Eduard Gràcia, economista. Membre de la sectorial d'Economia de l'ANC.

(Article publicat al diari digital El Món el 20 d'abril de 2020)

«Si la recessió és llarga i profunda, molts deutes deixaran de pagar-se, l'Estat veurà seriosament reduïts els seus ingressos tributaris»

Una cadena es trenca sempre per la baula més feble: per tant, no sembla estrany que la pandèmia de la Covid-19 hagi colpejat tan fort Itàlia i Espanya, els països amb els pitjors índexs de qualitat institucional de l'Europa occidental i els que pitjor van respondre a la crisi de l'Eurozona – tot i que llavors la grandària els donà un poder de negociació que Irlanda, Portugal o Grècia no tenien. Ara, però, la mida afavoreix el virus, perquè augmenta la probabilitat dels primers contagis. El cas d'Espanya és potser el pitjor perquè, coneixent l'experiència negativa d'Itàlia (i les positives d'Alemanya i Corea) s'ha fet tot tard i malament. A Itàlia, si més no, es va aïllar el focus de Llombardia (mentre Madrid encara irradia contagi), la taxa d'infeccions del personal mèdic és molt inferior (8%, contra 14% a Espanya) i a hores d'ara no hi ha problema de disponibilitat de tests. En canvi, la re-centralització de competències de sanitat a Espanya, amb l'esperpèntic episodi dels test retornats per defectuosos i la manca general de material mèdic, ha resultat un fracàs escandalós. No és cap sorpresa que la xifra de morts per milió d'habitants a Espanya sigui ja la més alta del món.

Per què? La incompetència és una explicació certa però insuficient; l'economia, en canvi, ho fa tot més entenedor. Comprar subministraments de fonts fiables és car, mentre que (si més no a molt curt termini) confiscar subministraments sembla ràpid i barat. Perllongar el confinament total implica pagar el 70% del salari dels afectats per aquest ERTA forçós: per això, contra el consell de la pròpia OMS, el govern espanyol ha aixecat el confinament total a partir del dilluns 13 d'abril. Hisenda no autoritza moratòries d'impostos a les empreses o quotes de la Seguretat Social, i ni tan sols renuncia a cobrar les quotes d'autònoms que ja no poden treballar. És més, l'anunciada injecció de 200.000 milions és gairebé tota en forma d'aval a préstecs (100.000 milions) o confia en una difusa mobilització de fons des del sector privat (la resta). Segons estima l'FMI, tot just 13.900 milions (al voltant del 1% del PIB) representaran despesa pública directa i no contingent, i tot i així hi inclouen partides (com una bestreta avançada de 2.800 milions a les comunitats autònomes) que ja eren deutes a pagar. Compareu tot això amb el 1,4% del PIB que hi gastarà Itàlia, el 4% de França, el 4.9% d'Alemanya o l'espectacular 11% dels Estats Units. Quelcom similar es pot dir dels crèdits: compareu els 100.000 milions anunciats a Espanya amb els 230.000 d'Itàlia, els 300.000 de França o els 460.000 d'Alemanya... Aquí, com en tantes coses, hi ha un lligam directe entre despesa i resultats, mesurats en aquest cas en vides humanes.

Però per què tanta preocupació pel cost? El BCE ha iniciat ja un programa de compres massives de deute públic (fins a 750.000 milions) i el fons de rescat europeu (MEDE) s'acaba

de dotar amb 240.000 (de moment sense condicions especials) als que s'afegiran 200.000 de préstecs a empreses del Banc Europeu d'Inversions (BEI) i 100.000 amb que la Comissió Europea emetrà per programes d'acomiadament temporal... Barra lliure doncs? En absolut. En primer lloc, el MEDE només es prestarà fins a un límit del 2% del PIB de cada país que el demani, mentre que el BCE i el BEI tenen normes estrictes de repartiment entre països. Però, sobretot, l'acord del 9 d'abril va rebutjar els «coronabons» dels que tots els països de l'Eurozona serien col·lectivament responsables, així que cada país serà responsable del deute que contragui i, malgrat que ara no hi ha condicions especials, els països del nord han deixat clar que aquest préstec no és a fons perdut i que, si en el futur cal refinançar-lo perquè no es pot pagar, s'exigiran reformes.

Així doncs, sembla que el preu de preservar l'*statu quo* serà l'austeritat, i el preu de l'austeritat, entre altres colaterals, seran vides humanes. Aquest plantejament auster, però, no només arrisca vides sinó també la integritat del teixit productiu: moltes empreses poden fer fallida si, a diferència d'Alemanya o els Estats Units, Espanya no les ajuda a superar el sotrac. Alhora, la recessió inevitablement reduirà els ingressos de l'Estat (l'FMI ja anuncia la pitjor recessió des de la Gran Depressió) i, entre això i l'augment inevitable de certes despeses com ara l'atur, l'Estat difícilment podrà evitar endeutar-se encara més: les estimacions més optimistes indiquen que el deute públic passarà a ser probablement més del 110% del PIB. Per tant, si la crisi és breu i la segueix un fort rebot econòmic, sembla raonable pensar que l'economia revifarà, els crèdits es pagaran i l'*statu quo* es salvarà. Però si, pel contrari, la recessió és llarga i profunda, molts deutes deixaran de pagar-se, l'Estat veurà seriosament reduïts els seus ingressos tributaris... i tornarà a albirar-se el fantasma del rescat.